

Frumusețea umanismului revoluționar

Recentul volum — un adevărat florilegiu — de texte programatice din gândirea social-politică a președintelui României, Nicolae Ceaușescu, aduce în fața cititorului un inestimabil tezaur de idei și reflecții creatoare, originale și innoitoare, închinată elogierii omului ca valoare supremă a societății, noii sale condiții umane, umanismului socialist. Forța de penetrație deosebită, înțiruirea cardinală pe care aceste considerații o au asupra conștiinței contemporane, asupra modelării spirituale a făuritorilor socialismului, rezidă în marea lor valoare de adevăr, în legătura nemijlocită cu problematica majoră actuală, în implicarea lor totală și directă în destinele poporului român. Emanarea și promulgarea unor atît de adinci gânduri și cugetări privitoare la ființa omenească, la menirea ei individuală și socială, liberă și responsabilă, nu puteau fi decît rodul unei extraordinare munci de cunoaștere a vieții, de înțelegere profundă a rolului decisiv al maselor populare, dublată de o excepțională capacitate de sintetizare, de generalizare, aptă să le cuprindă în aserțiunii filosofice de cea mai înaltă cutezanță revoluționară. În spiritul dialecticii materialiste, al viziunii transformatoare asupra lumii, umanismul este privit, nu ca o noțiune abstractă, imuabilă, a cărei dezbatere se consumă în deșarte speculații teoretice, ci ca o realitate vie, dinamică, în necontenită schimbare și devenire, ca o acțiune practică neîntreruptă a omului cu forțele materiale și sociale, ca o lucrare și biruință continuă a omului asupra realității din afară și asupra sa. Un celebru fragment introductiv face precizarea de principiu că: „În esență, voi, comuniștii, ne propunem, de fapt, să venim — dacă se poate spune astfel — în sprijinul naturii, care a sintetizat în om forma superioară de organizare a materiei, acționînd prin toate mijloacele pentru stimularea însușirilor celor mai nobile ale acestuia, pentru dezvoltarea sensibilității sale, a dorinței și voinței de autodepășire, pentru amplificarea continuă a cunoașterii sale, pentru împlinirea visurilor sale celor mai cutezătoare de progres, dreptate și fericire. Aș putea spune că, în fond, și în acest domeniu acționăm în spiritul materialismului dialectic. Înțelegînd și stăpînind legile naturii, acționăm totodată pentru a le pune în serviciul omului — adică a tot ce a creat mai bun natura. Noi ne propunem acum să perfecționăm produsul cel mai înalt al naturii — omul, creatorul a tot ce există în societate”. Iată, genial sintetizate, magistrala perspectivă comunistă asupra lumii, nobilul program de înălțare spirituală a omului, țelul și rațiunea supremă a tuturor strădaniilor umane.

Într-adevăr, nimic nu poate fi mai mărel pentru un popor decît fapta ieşirii în întîmpinarea legităţilor fireşti ale naturii, pentru a contribui, plenar şi sistematic, la desăvîşirea ei milenară, umanizînd-o cu cele mai alese înfăptuiri ale cugetului omeneş. Nimic nu poate fi mai definitoriu pentru o întrecăgă naţiune, decît orientarea, conştiinţă şi unitară, sub conducerea partidului său, a tuturor energiilor creatoare spre perfecţionarea socială şi elevarea morală a membrilor ei. Toate valorile societăţii — economice, sociale, morale, culturale — într-o deplină concertare, sincronie şi reciprocă amplificare, trebuie să conducă la edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, ce, pe drept cuvînt, se va putea numi şi multilateral umanizată, către făurirea omului nou, multilateral realizat.

Un loc aparte, în cadrul volumului, îl ocupă referirile secretarului general al partidului la locul şi menirea valorilor culturii, îndeosebi a celei literar-artistice, în amplul proces de afirmare a umanismului socialist la toate nivelurile şi pe întreaga claviatură a trăirilor omeneşti.

După cum se ştie, legătura organică, omoză dialectică dintre artă şi umanism, bucurîndu-se de o perpetuă confirmare istorică, a dobîndit valoarea unui adevăr axiomatic. În mod firesc, schimbările de substanţă între idealurile umaniste şi creaţiile literar-artistice autentice, destinate a transpune în fapt estetic atitudinile, sentimentele şi meditaţiile oamenilor, se produc în permanenţă, întîm şi funciar stimulatîv, reflectînd într-o imagine integratoare puterea demiurgică a fiinţei omeneşti, întovărăşită de neclintita ei încredere în viitor. Fertilizate de concepţii umaniste, pe fundalul unor mişcări social-culturale avansate, creaţiile artistice s-au putut dezvolta şi perfecţiona continuu, accentuîndu-şi forţa de înfrîurire specifică asupra evoluţiei vieţii sociale, asupra desăvîşirii personalităţii umane. Niciodată însă arta şi literatura nu au nutrit atît de mult dorinţa de a fi umaniste, n-au avut atît de pronunţat conştiinţa chemării lor către uman, nu au detestat cu mai multă fervoare ceea ce se ridică împotriva umanismului, ca în societatea noastră socialistă. Fiind orînduirea celei mai înalte culturi umaniste, capabilă să-i ofere omului posibilitatea reală de a se afirma pe linia a ceea ce el are esenţial uman,

în consens cu aspiraţiile progresiste ale tuturor timpurilor, ale epocii actuale, socialismul a deschis artei cel mai larg şi generos cîmp de înflorire, solicitîndu-i la maximum valorile proprii, pentru edificarea lumii noi, pentru afirmarea adevăratului umanism — total, activ, optimist, revoluţionar — în stare să înfăţişeze personalitatea omenească în totalitatea atributelor şi manifestărilor sale atît de complexe. Repudiînd tendinţele iraţionaliste, pesimiste care slăbesc elanul şi încrederea omului în forţele sale, îi micşorează voinţa de luptă, în eforturile necurmate de a smulge naturii şi societăţii mai multă lumină şi libertate, fericire şi dreptate, arta noastră socialistă, născută şi dezvoltată în cultul umanului şi adevărului, este deplin şi necondiţionat angajată în marea bătălie umanistă pentru triumful noului, progresului, pentru victoria a tot ce este nobil şi omenos, înălţător şi frumos în Om. „Umanismul socialist, spunea întîiul bărbat al ţării, filosofia militantă a epocii noastre, promovează încrederea în puterile omului de a-şi croi un destin mai bun, în forţa sa de autoperfecţionare, în sentimentele şi virtuţile sale înalte, în victoria luptei pentru fericirea umanităţii. Făurind opere străbătute de această luminoasă filozofie, talentele artistice, de care nu duce lipsă poporul român, vor putea înserie, fără îndoială, o nouă epocă strălucită în istoria culturii noastre naţionale“. Niciînd, artei nu i-a fost adusă o cînstire mai mare; niciînd, nu s-a bucurat de o preţuire mai aleasă; niciodată, slujitorilor săi nu le-au fost adresate îndemnuri mai încurajatoare! Acest lucru subliniază cu prisosinţă locul deosebit de important pe care arta îl ocupă în cadrul organismului socialist, rolul său decisiv, de factor mobilizator, educativ-formativ, în ansamblul vieţii sociale. Element coagulant cu uriaşe posibilităţi afective şi reflexive, fenomenul artistic, perfect integrat în contextul socio-cultural, îndeplineşte, cu mijloacele sale specifice, o considerabilă acţiune de solidaritate socială, armonizînd tot mai pronunţat relaţiile dintre individ şi societate, de înnobilare şi purificare morală a colectivităţii, contribuind astfel, în chip agreabil şi eficient, la promovarea principiilor umanismului — cheia de boltă a întregii noastre activităţi ideologice — în formele seducător eclatante ale frumosului.

Gheorghe Stroia